

B2-páholy

Mi is az a színház?, szoktam volt kérdezni az első dramaturgiaórákon a diákjaimtól, és olyankor a legkülönbözőbb marhaságokat tudják maguknak megengedni a színeszpalánták. „A színház csoda; a színház az élet mása; a színház maga a való élet; a színház a képzelet nagy-nagy játéktere...” Nem sorolom, ilyeneket és hasonlókat mondanak, melyekben nyilván van olykor-olykor szemernyi igazság, de lényegét tekintve valamennyi csak egy-egy elpuffanó frázis. Amikor a lelkes tanerők már kellően megnyilvánultak, akkor kiábrándító és fásasztó módon azzal kezdem a mondókámat, hogy a színház – mármint a konvencionális értelemben kezelt színház – általában, és konkrétan is, egy intézmény (épületben vagy téren, pincében vagy padláson, vízen vagy földön...). S mint minden intézmény, intézményrendszerrel rendelkezik. Van igazgatója, vannak rendezői, színészei, van dramaturgja, művészeti titkára, sűgőja, zeneszerzője és korrepetitora, dolgoznak irányítása alatt világosítók, hangosítók, díszlettervezők és -tologatók, jelmeztervezők és -szabászok, jegyszedők, fodrászok és maszkmesterek, ültetők, ruhatárosok, büfések... S a leghatározottabban igyekszem bennük kettéválasztani azt a generális összemosást, hogy előadás és színház azonos fogalmak – jelenségek – lennének. Ahogy a dráma sem színház, csak kisebb-nagyobb részben meghatározó része a színházi előadásnak. A színház tehát, nagyon is leegyszerűsítve, olyan (zárt vagy nyitott) hely, amely arra szolgál, hogy előadásokat hozzon létre, és azt a közönség számára láthatóvá, hallhatóvá, átélhetővé és valamennyire emlékezetessé tegye.

Ha azonban ma kellene ezt az első órát megtartanom, így június elején, igencsak zavarba jönnék. Azzal az évtizedekig nonszensznek tartott állítással kellene szembenézetnem őket, hogy a színház – ma, Magyarországon – a politikai csatározások színhelye, s ennek lényege nem az előadások létrehozása, hanem a politikai mozgások terepének kialakítása; párt-akaratok kiszolgálóinak ilyen-olyan gyülekezete. S hogy jól megértsék, hozzá kellene tennem, hogy azok az általános politikai csatározások, amelyek eddig a színpadra feltett darabot tették érdekessé, most kívülről avatkoznak bele – konkrétan és aktuálisan – a színházak és azok repertoárjainak kialakításába (kívülről érdeklődnek és válnak odabent érdekessé). A színpad általános (lehetséges) belső politikai üzenetét felváltja a színházat (is) fönntartó, illetve körülvevő politikai erők külső, színházra rákényszerített akarat, magyarán nyomása, gyöngéd vagy nem is annyira gyöngéd erőszaka. A művészet mint szakma, mint a szakma önkiválasztási formája sérül itt meg kívülről, hosszan tartó, sérülésekkel járó következményeket sejtetve. Ha a társadalmi/politikai megosztottság megjelenik a színházban, ezzel a (színház)művészet adja fel önként és dalolva – vagy kényszerülve és kényszerítve – a szabadságát.

Így aztán, ősszel nem fogom megkérdezni az új kurzus hallgatóitól, mi az a színház. Sem azt, hogy mi az a politika. Sem azt, hogy e kettőnek mi a viszonya, lehet-e viszonya egymással. Azt pedig főleg nem, hogy miért válik ismét értelmezhetővé és fenyegetővé az a divatból régen kiment szó, hogy *kultúrpolitika*.

Zalán Tibor

NAPÚT

Irodalom, művészet,
környezet

XV. évfolyam 4. szám

A Cédrus Művészeti Alapítvány megbízásából kiadja a Napkút Kiadó Kft. Megjelenik évente tízszer.

Főszerkesztő: **Szondi György** Szerkesztik: **Bába Szilvia** (művelődés), **Babics Imre** (vers),

Balázs Géza (nyelvművelés), **Bognár Antal** (évkönyv), **Borbély András** (dokumentum), **Elek Szilvia** (zene),

Kovács Ildikó (szöveggondozás), **Prágai Tamás** (próza), **Sebeők János** (környezet),

Szondi Bence (tördeiés), **Vincze Ferenc** (műbírálat, főszerkesztő-helyettes), **Wehner Tibor** (művészet).

Szerkesztő-ségyezető: **Szondi Eszter**.

Napút-kör: **Csűrös Miklós**, **Doncsev Toso**, **Gráfik Imre**, **Hankiss Elemér**, **Dr. Koncz Gábor**,
Radnóti Zsuzsa, **Rakovszky Zsuzsa**, **Szörényi László** (tiszteltetleli konzulensek).

Alapította: **Masszi Péter**. Lapterv: **Gosztola Gábor**.

Szerkesztőség: Ady Endre Művelődési Központ, 1043 Budapest, Tavasz u. 4.

Telefón/fax: (1) 225-3474 • Mobil: (70) 617-8231 • E-mail: napkut@gmail.com • Honlap: www.napkut.hu

A Cédrus Művészeti Alapítvány adószáma: 18110661-2-41

Nyomdai kivitelezés: Érdi Rózsa Nyomda. Terjeszti a Hírker Zrt. és az NH Zrt. ISSN: 1419-4082

B2-páholy

Zalán Tibor tárcája borítóbelső

Téka

Miklóssy Endre: A drámaíró Madách 3

Dörgő Tibor: Konzervatív megújulás 13

Szabó Palócz Attila: Akár állatmese is lehetett
volna, de mégsem az lett... 18

Tamási Orosz János: „Minden más hatalom
– alacsonyabb rendű” (A hatvanéves
Hegedűs D. Géza köszöntése) 24

Hetedhét

Benkő Krisztián: Sushi-Muschi 33

Philippe Blasband: A Sárkány álarca
(Károly Judit fordítása) 42

Jeremej Ajpin: Hattyúdal
(Nagy Katalin fordítása) 56

Tizennegyedmagunkban

Frank Ildikó Eszter: Színházi műhely s vezetője. . 62

Tárlat

Ember és báb
(Szász Zsolttal Pálfi Ágnes beszélget) 64

Szász Zsolt bábjai színes melléklet

Papp Tibor: emem; fagott;
ha megmondanám 66

Kelecsényi Zsolt: A szertartás hangjai 67

Pongrácz Ágnes: negyven daktilus;
Krém színű 67

Béni Gabriella: A kongá; A szél mozdulata;
Arról írj 69

Gyertyános Tímea: transzcendens
– immanens; A homok virága 70

Mustra

Báthori Csaba: Elemi szonettek 71

Ablak

Kovács Gergely: Von Beckmann bis Warhol. . 74

Marczinka Csaba: Jelek az aszfalt felett
(Szombathy Bálint: Városjelek) 81

Szótár

Balázs Géza: Nyelvek élete és halála. 83

Csáji László Koppány: Robinson pávája
(Diszkurzív és kreatív folyamatok
a folklórban és a „magas művészetben”) . . .87

Ébert Tibor: Fabulák 110

Búzás Huba: Pesti naplemente;
Lábak és lépteik 112

Gál Csaba Sándor: Korom; Sebezhetetlenek . . 113

Kiss Anna: Cérnaszálon 114

Madar János: Zuhanásunk; Békeesség;
Fény és örök 115

Gyimesi László: Koszorú készül;
Medveárnyék 116

Szigeti Beáta: (16+) 117

Fekete Anna: A hold; Itthon 118

Charta XXI

A megbékélés chartája 119

Štefan Hríb: Magyarok, szlovákok
és a megbékélés
(Kotolácsi Mikóczy Ilona fordítása) 120

Surján László: Baráti szavak 122

Emlékezet

Bognár Antal: Búcsú Jánosunktól 124

Napút Hetedhét-díj

Csordás Gábor: A szlovén kalauz
(Gállos Orsolya köszöntése) 127

E számunk szerzői 129

Illusztrációk

Szász Zsolt bábtervei 23, 41, 63, 82, 111

Melléklet

Káva Téka - Napút-füzetek 74.

Misuta János: A titokzatos evolvens
(Tudománytörténeti esszé egy praktikus
geometriai ív fejlődéstörténetéről)

NAPÚT

Irodalom, művészet,
környezet

XV. évfolyam 4. szám

Hangszíneképek

E számunk bábtervező, -készítő és -rendező vendége, Szász Zsolt csak legfontosabb munkáit tekintve is több tucatnyival büszkélkedhet szerte az országban s a határon túl. Indulóban a debreceni Vojtina Bábegyütteshez kötődött csaknem egy évtizeden át. 1994-ben ő alapította, majd működtette a Hattyúdál Színházat. 2006 óta rendezőként, dramaturgként a Csokonai Színház munkáját segítette. A nyírbátori Szárnyas Sárkány Fesztiválnak közel húsz évig volt a művészeti vezetője. Több elismerés, nívódíj után 2007-ben megkapta a bábos-szakma legrangosabb elismerését, a Blattner-díjat. 2013 szeptemberétől a Nemzeti Színház új folyóiratának felkért szerkesztője.